



Sak 6/2020 Vurdering av kvote for lisensfelling av jerv i 2020/2021

Saksutredning fra sekretariatet

Følgende dokumenter legges til grunn for saksframlegget:

- [Stortingsmeldingen «Rovvilt i norsk natur» \(st. meld. nr. 15 \(2003-2004\) og Innst. S. nr. 174 \(2003-2004\)\)](#)
- [«Rovviltforliket» - Representantforslag 163 S \(2010-2011\)](#)
- [Naturmangfoldloven \(2009\)](#)
- [Rovviltforskriften \(2005\)](#)
- [Forvaltningsplan for rovvilt i region 2 – Sør-Norge \(april 2017\)](#)
- NINA Rapport 1722 [Yngleregistreringer av jerv i Norge i 2019](#)
- Rovdata 17.04.2020 [Endra status for tal på yngling i Noreg i 2019](#)
- NINA Rapport 1762 [DNA-basert overvåking av den skandinaviske jervebestanden 2019](#)
- Løpende registrering av jervekull i 2020 – se Rovdata: [Jervetelleren](#)

Overvåkeringsrapportene finnes på <http://www.rovdata.no/Rapporter.aspx>

Sekretariatet anser at rovviltneemnda har myndighet og anbefaler i samråd med øvrige fylkesmenn at det åpnes for lisensfelling av jerv i 2020/2021. Ut fra rovviltforekomst, erfaringer med vandringsmønster, regelmessige opptreden av jerv i regionen og stort skadepotensiale, anbefales en kvote på inntil to dyr.

Saksopplysninger

Rovviltneemndas oppgave

1. Ta stilling til om den har myndighet til å fatte vedtak (Rovviltforskriften § 7).
2. Vurdere kvote og vilkår for lisensfelling av jerv (Rovviltforskriften § 10 og lovkapittel II i naturmangfoldloven).

Hjemmelsgrunnlaget

Det rettslige grunnlaget for nemndas avgjørelse er Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 18 første ledd bokstav b, jamfør § 77, og forskrift av 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) §§ 4, 7 og 10.

Rovviltforskriften § 7 gir generelle bestemmelser om vedtak fattet av rovviltneemnda, herunder om myndighet til å fatte vedtak. Nemnda har myndighet dersom bestanden av den enkelte art ligger over det nasjonalt fastsatte bestandsmålet for regionen, jamfør rovvilt-forskriften § 4.

Vurderingen skal gjøres av nemnda for hver art basert på data fra det nasjonale overvåkingsprogrammet for rovvilt (Rovdata). For rovviltregion 2 er det ikke fastsatt nasjonalt bestandsmål for jerv.

Forskriften § 10 gir Rovviltnemnda hjemmel til å fastsette kvote for lisensfelling, dersom vilkårene i § 7 er oppfylt og nemnda for øvrig mener situasjonen tilsier det. Kvoten fastsettes som antall enkeltindivider som kan felles i regionen i perioden 10. september et år til og med 15. februar det neste år. Rovviltnemnda kan avgrense fellingsområder eller gi nærmere vilkår for gjennomføring av lisensfelling i samsvar med forvaltningsplanen.

Prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-10 og 12 skal ligge til grunn som en integrert del av beslutning om eventuell kvote, jmf § 7. Også forvaltningsmålet for arter i § 5 skal trekkes inn i den skjønnsmessige vurderingen. Det samme gjelder § 14 om andre viktige samfunns-interesser. Prinsippet i § 11 anses ikke som relevant, fordi det ikke er aktuelt å stille fordyrende vilkår.

Rovviltnemndas vedtak kan påklages til Klima- og miljødepartementet (KLD) innen tre uker fra vedtaket er gjort kjent.

Dersom Rovviltnemnda ikke åpner for lisensfelling (fastsetter kvote) vil dette ikke være et enkeltvedtak som kan påklages.

1. Om myndighet til å fatte vedtak om kvote for lisensfelling av jerv

Sekretariatets vurdering

Rovviltnemnda skal på vedtakstidspunktet ta stilling til om de har myndighet til å fatte vedtak. Det er ikke fastsatt mål om yngling av jerv i regionen, og rovviltnemnda har følgelig myndighet til å fatte vedtak om lisensfelling, jmf rovviltforskriften § 7.

2. Vurdering av kvote for lisensfelling av jerv i 2020/2021

Grunnlag

Stortinget har bestemt at lisensfelling skal være det viktigste verktøyet for å regulere jervebestanden. Lisensfelling er ikke jakt, men felling motivert ut fra behovet for skadereduksjon ved å begrense artens vekst og/eller utbredelse. Lisensfelling av alle rovviltartene omfattes av grunneiers enerett og krever personlig lisens for å kunne delta.

Eventuelt vedtak om kvote for lisensfelling skal avgrense fellingsområder, bestemme antall dyr som kan felles, eventuell fordeling på kjønn og alder og om bestemte typer dyr skal være unntatt, samt gi eventuelt nærmere vilkår for gjennomføring av lisensfelling (i samsvar med regional forvaltningsplan for rovvilt). Fellingsperioden er angitt i rovviltforskriften, men dersom særlige forhold tilsier det kan Rovviltnemnda fastsette en kortere fellingsperiode.

Felling kan bare gjennomføres dersom det ikke truer bestandens overlevelse og det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning. Kvoten kan fordeles på nærmere angitte områder eller fylker i regionen. Rovviltnemnda kan imidlertid avstå fra å åpne for lisensfelling, eventuelt gjøre vedtak på et seinere tidspunkt dersom forutsetningene endres, men slik at tidsfrister i henhold til instruks overholdes.

Om lisensfelling av jerv i *Forvaltningsplan for rovvilt i region 2 – Sør-Norge*, kapittel 7.4 heter det at:

- *Lisensfelling er aktuelt ved mer jevn forekomst, eventuelt som del av aktivitet i naboregioner. Det skal om nødvendig søkes samarbeid om eventuell lisensfelling (kvoter, geografisk avgrensing mm.) med tilgrensende region(-er) når det er sannsynlig med forekomst og opptreden på tvers av regionene.*

Tilsvarende heter det om lisensfelling av ulv i kapittel 7.6:

- *Lisensfelling kan være aktuelt ved forekomst over tid og ved eller nær opp til vurderingstidspunkt i regionen. Det skal om nødvendig søkes samarbeid om eventuell lisensfelling (geografisk avgrensing) med tilgrensende region(-er) når det er sannsynlig med forekomst og opptreden på tvers av regionene.*

Videre framgår det av kapittel 7.7 (Generelle retningslinjer for forebyggende tiltak) blant annet at:

- *Lisensfelling skal vurderes årlig for alle artene med grunnlag i forekomst og skadeomfang sist beitesesong. Det skal åpnes for lisensfelling dersom det foreligger indikasjoner på forekomst og fortsatt tilstedeværelse ved vedtakstidspunkt.*
- *I vurderingen skal erfaringer med artens vandringsmønster og tidligere forekomst, og situasjonen i tilgrensende områder i naboregioner vektlegges. Det skal søkes samarbeid ved behov, f.eks om sammenfallende arealavgrensing og eventuelt felles kvote.*

Bestandssituasjon og forekomst

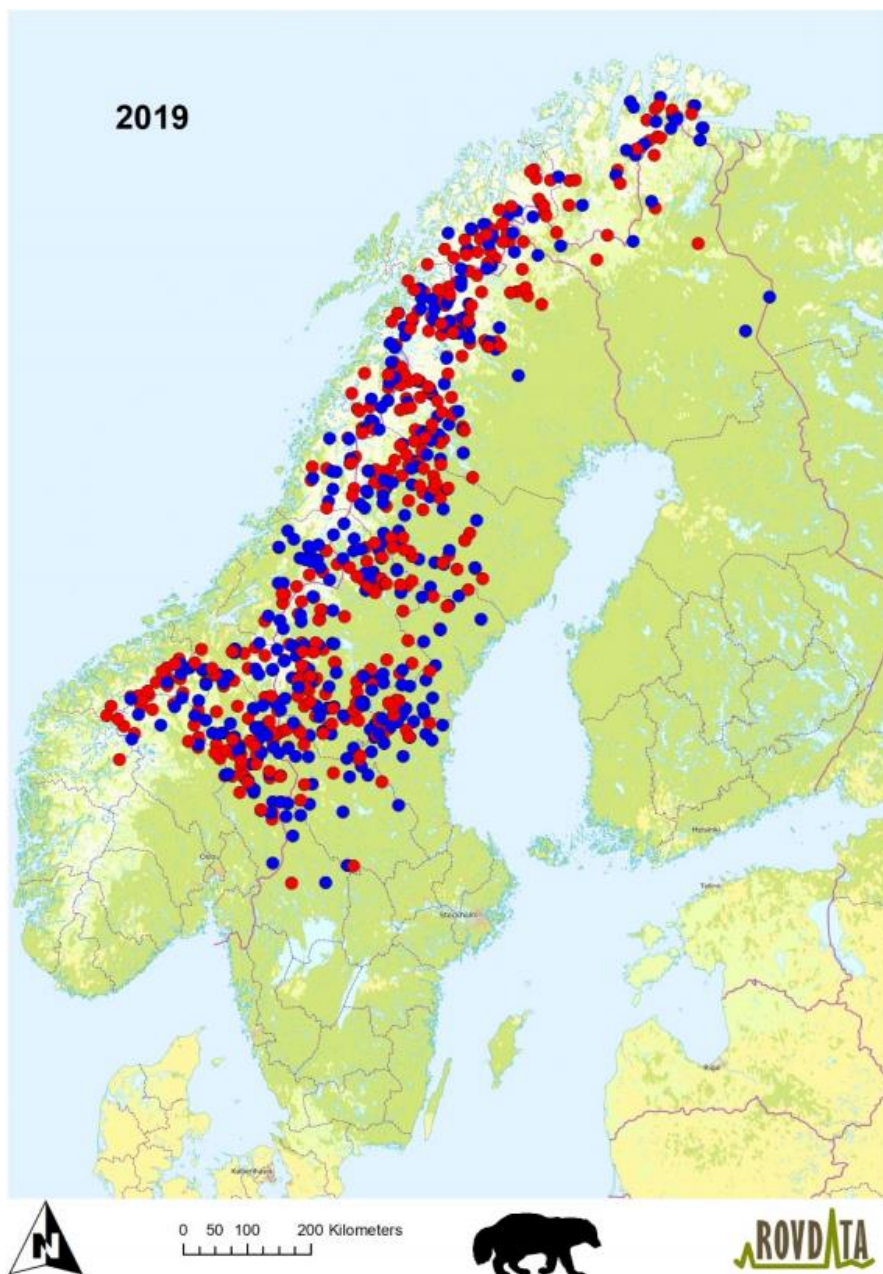
NINA Rapport 1722 [Yngleregistreringer av jerv i Norge i 2019](#) med seinere oppdatering (17.04.2020) gir siste oversikt over verifiserte jerveynglinger i Norge. I 2019 ble det påvist 61 ynglinger av jerv totalt i Norge. Dette er en økning på fem prosent (3 kull) fra året før. Det er over det nasjonale bestandsmålet på 39 årlige kull. Basert på antall ynglinger de tre siste årene tilsier dette en bestand på rundt 332 voksendyr i Norge. Etter vedtak av Miljødirektoratet ble det gjennomført uttak av 9 av de 61 påviste jervekullene.

Tabell 1. Påviste ynglinger av jerv i Norge siste tre år og foreløpige data for 2019.

(Kilde:Rovdata/NINA Rapport 1553 og *Rovdata/ «Jervetelleren» 2019 per 23.4.2020)

	2017	2018	2019	2020*
Overlevende ynglehi	30	55	52	22
Hiuttak	10	3	9	0

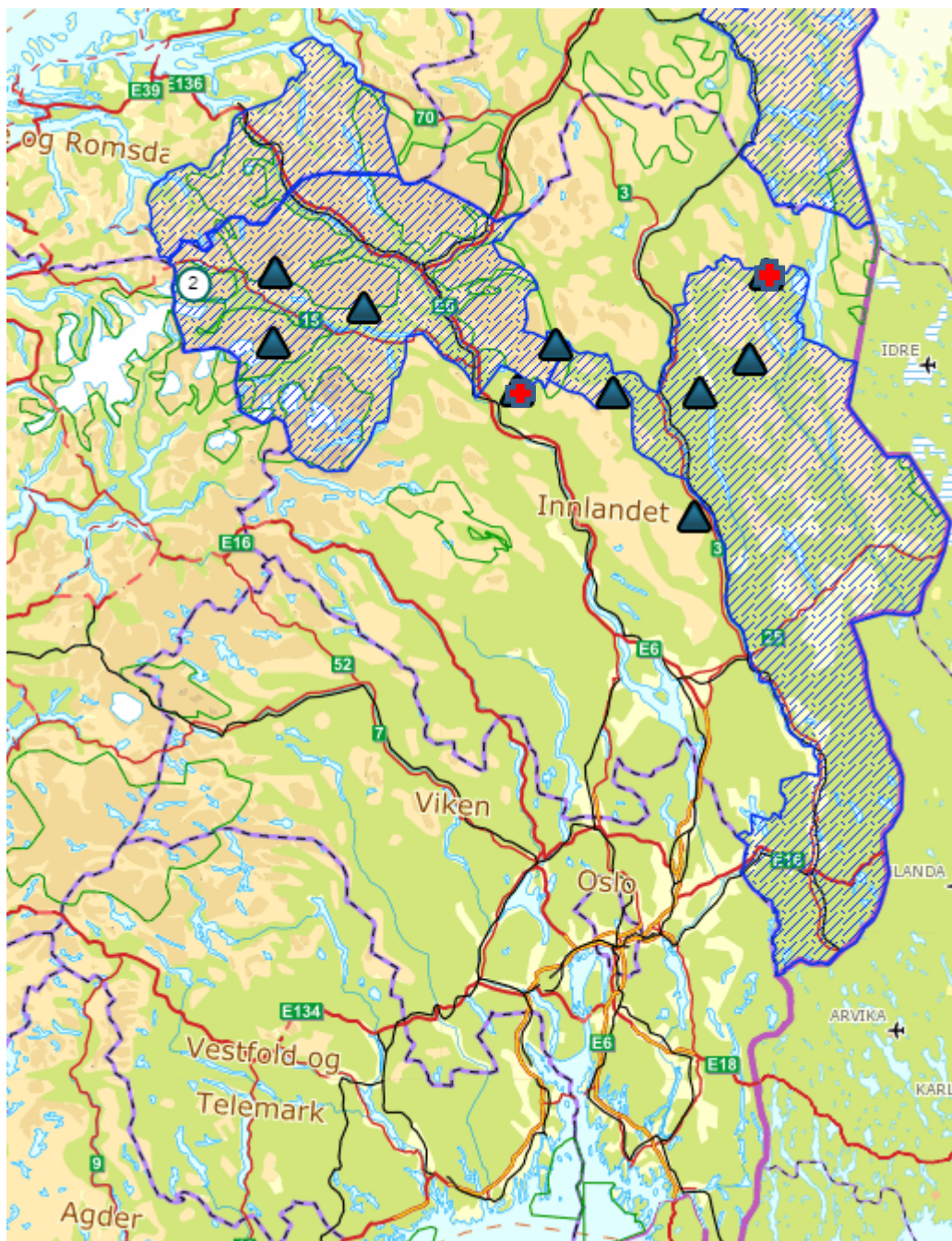
NINA Rapport 1762 [DNA-basert overvåking av den skandinaviske jervebestandene 2019](#) angir antall påviste individer i Skandinavia fordelt mellom Norge og Sverige, og et bestandsestimat basert på fangst-gjenfangst. Fra totalt 2440 fungerende prøver ble det påvist 744 individer i Norge, Sverige og Finland i 2019. Tilsvarende tall vinteren året før var 709 påviste jerver fra 2662 prøver. Totalt var det 340 jerver som var registrert med en eller flere prøver i Norge i 2019, sammenlignet med 291 individer i 2018. Ingen er registrert i region 2.



Figur 1. Alle jerver som ble identifisert fra prøveinnsamling i Fennoskandinavia vinteren 2019, representert med sine respektive midtpunkter. Rød = tise; Blå = hann. (Kilde: NINA Rapport 1762)

Basert på fangst-gjenfangst av DNA ble bestanden av jerv i Norge og Sverige beregnet til 1035 (985-1088) individer i 2019, hvorav 375 (353-397) individer i Norge. Det er høy presisjon på anslagene med relativt liten usikkerhet, som også gjelder på rovviltregionsnivå. I region 2 viser beregningen 3 individer (0-6). Bestandsestimatene overensstemmer svært godt med tilsvarende anslag etter kartleggingen av ynglehi. God overensstemmelse mellom to ulike metoder tyder på god oversikt over bestandsstørrelse og bestandsutvikling for jervebestanden i Skandinavia.

I år er det så langt registrert 39 jervekull i Norge (Rovdata 5.5.2020), ingen i region 2 eller tilgrensede områder. Miljødirektoratet kan fatte vedtak om hiuttak. Så langt (5. mai) er det ifølge Rovbasen foretatt to – ett i hver av regionene 3 og 5. Registreringssesongen er imidlertid ikke avsluttet. Se kart i figur 2 på neste side.



Figur 2. Påviste ynglinger av jerv i Sør-Norge i 2020. Rødt kors indikerer hiuttak. Skraverte områder angir yngleområdene vedtatt av de regionale rowiltnemndene. (Kilde: Rovbase 5.5.2020)

I lisensfellingsperioden for jerv 10. september 2019 - 15. februar 2020 ble det til sammen felt eller belastet 72 dyr av en samlet kvote på 120 jerv. Dette er en økning på 12 fra forrige sesong. I region 2 var kvoten på to dyr, men ingen ble felt. I region 1 Vestlandet ble det heller ikke felt dyr (kvote på åtte dyr), mens åtte dyr ble belastet av en kvote på ti i region 3 Oppland.

Etter lisensfellingsperioden er det samlet for landet registrert en avgang på i alt 13 jerver inkludert årssvalper (Rovbase 5. mai). Streifende individ(-er) er påvist i og nær regionen gjennom sist vinter (okt. – april), sist i Agder (Bykle) 18. april.

Rovviltnemnda har de fire siste årene åpnet for lisensfelling av jerv i region 2 (kvoter på to dyr). Ingen dyr har blitt felt. Heller ikke i region 1 Vestlandet er det felt jerv under lisensfelling de siste årene.

I perioden 2012-2019 er det kun erstattet tap av to lam til jerv i region 2 (Buskerud 2014). Skadepotensialet i regionen er imidlertid stort der de viktigste beiteområdene er knyttet til fjellregionen. I tilgrensende områder i region 1 har det de siste årene vært til dels betydelige tap til jerv (Rogaland 2016-2017 og Hordaland 2015-2017).

Sekretariatets vurdering

Rovviltforskriften § 10 gir hjemmel til å fastsette kvote for lisensfelling. Regionen har ikke nasjonalt vedtatt bestandsmål for jerv eller ulv, og Rovviltnemnda har følgelig slik myndighet, jmf. rovoviltforskriften § 7.

Etter naturmangfoldloven er jerven fredet. Det er likevel mulig å felle jerv med hjemmel i naturmangfoldloven sine unntaksregler, jmf. § 18 første ledd bokstav b, blant annet for å hindre skade på husdyr. Det er likevel et generelt vilkår for felling at dette ikke skal være til skade for bestandens overlevelse og at formålet ikke kan bli oppnådd på annen tilfredsstillende måte.

I Stortinget sitt rovoviltforlik fra 2011 (Representantforslag 163 S, 2010-2011) er det grunnleggende prinsippet en todelt målsetting for rovoviltforvaltningen der en vektlegger både rovoviltbestandens overlevelse og å ivareta hensynet til levedyktige beitenæringer. Stortinget har ut fra dette fastsatt et nasjonalt mål om 39 årlige ynglinger av jerv, med delmål fordelt på fem av de åtte rovoviltregionene. Det går videre fram av rovoviltforliket at lisensfelling skal være det primære virkemiddelet for å regulere jervebestanden og at ekstraordinære uttak av ynglehi over tid bør reduseres til et minimum.

Kvote for lisensfelling vil være et viktig skademotivert virkemiddel for å regulere utbredelsen og bidra til å hindre eventuell etablering i områder langt unna områder avsatt for yngling. Det er påvist jerv i rovoviltregion 2 gjennom sist vinter, og vandringspotensialet tilsier stor sannsynlighet for ny innvandring. Erfaringsmessig har enkeltindivider – også yngling senest i 2018 (Suldal) – etablert seg i fjellområder felles med region 1. I beiteområder nær opp til region 2 har det vært til dels betydelige tap av sau til jerv tidligere år, seinest i 2017.

Bestandsmålet for jerv ble oppnådd i 2019. Årets registreringer er i tidlig fase, men sannsynligheten for at bestandsmålet også nåes i år er stor. Per i dag er det ikke fastsatt kvoter i alle regioner og samlet antall dyr i kvote for lisensfelling er ikke kjent. Sekretariatet anser likevel at et forsiktig uttak av inntil to jerver i region 2 ikke vil være til hinder for å nå det nasjonale bestandsmålet eller sikre bestandens overlevelse på lang sikt.

Ut fra føringer i rovoviltforliket og regional forvaltningsplan, samt nåværende kunnskap om forekomst av jerv og skadepotensialet i regionen, anbefaler sekretariatet Rovviltnemnda om å åpne for lisensfelling i 2020/2021. Det foreslås en kvote på inntil to jerver. Irregulær avgang (f.eks. påkjørsler) etter at eventuell kvote er vedtatt belastes kvoten, jmf. rovoviltforskriften § 7 fjerde ledd.

Jerven har store aktivitetsområder og vi finner ikke grunnlag for å foreslå arealavgrensning. Vi anbefaler – slik foregående nemnd har vedtatt tidligere år – at det åpnes for lisensfelling av jerv i hele regionen.

Oppsummering

Ut fra nasjonale føringer, regionens forvaltningsplan, kunnskap om forekomst og erfaringer med opptreden av jerv i regionen, potensialet for framtidige tap av sau og bestandssituasjonen for jerv i landet, anbefaler sekretariatet rovviltnemnda om å åpne for lisensfelling av jerv i sesongen 2020/2021. Sekretariatet anbefaler en kvote på to dyr basert på erfaringer og situasjonen per 5. mai. Et slikt uttak anses ikke å true bestandens overlevelse på lang sikt eller være til hinder for å nå nasjonale bestandsmål.

Forslag til vedtak

Rovviltnemnda i region 2 viser til den nasjonale målsettingen for rovvilt i regionen. Det er ikke fastsatte mål om yngling av jerv i region 2. Rovviltnemnda anser følgelig å ha myndighet til å fatte vedtak om kvote for lisensfelling av jerv etter rovviltforskriften § 10, jamfør §§ 4 bokstav b og 7.

Rovviltnemnda viser til naturmangfoldloven § 7. Nemnda har fått forelagt den siste tilgjengelige kunnskapen om jervens bestandsstatus og -utvikling, jamfør § 8 og rovvilt-forskriften § 3 siste ledd. Nemnda viser til sekretariatets faglige vurderinger om at den foreslåtte lisensfellingskvoten på to dyr ikke vil påføre bestanden irreversibel skade eller en for stor samlet belastning, jamfør § 10. Forvaltningsplanen for rovvilt i regionen og føringene i rovviltforliket ligger til grunn for å iverksette lisensfelling, jamfør også rovviltforskriften §§ 1 og 6. Gjennom denne differensierte forvaltningen er hensynet til lokalisering i naturmangfold-loven § 12 vurdert. Rovviltnemnda anser ikke at §§ 9 og 11 er relevant i denne sammenheng.

Ut fra et behov for å avverge skade på husdyr, vedtas en kvote for lisensfelling i 2020/2021 på to jerver i rovviltregion 2 i fellingsperioden 10. september 2020 til og med 15. februar 2021, jamfør rovviltforskriften § 10 bokstav b. Fellingen anses ikke å være til hinder for å nå nasjonale bestandsmål eller true overlevelsen av bestanden på lang sikt, jamfør naturmangfoldloven § 5. Rovviltnemnda åpner for felling i hele regionen.

Jeger plikter å holde seg oppdatert om status for lisensfellingen via fylkesmennenes kvotetelefoner og registrere seg for varslings via fylkesmennenes SMS-tjeneste.

Rovviltnemndas vedtak er fattet med hjemmel i §§ 18 og 77 i lov av 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold, jamfør §§ 4, 7 og 10 i forskrift av 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt.

Dette vedtaket er et enkeltvedtak og kan påklages i medhold av forvaltningsloven kapittel VI, senest innen 3 uker etter at vedtaket er gjort kjent.

Vedtak